

Sandvikens Kommun

Likabehandlingsplan 2014 /15

Årsunda kyrkskola F-6
Sandvikens kommun

Inledning

Alla skolor är enligt lag skyldiga att bedriva ett målinriktat arbete för att aktivt främja elevers lika rättigheter och möjligheter. Skolorna måste också arbeta förebyggande mot kränkande behandling och mot diskriminering och trakasserier som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionsnedsättning.

Det här dokumentet beskriver hur vi på Årsunda skola arbetar för att skapa en trygg och säker miljö för våra elever. Här kan du som elev, personal, vårdnadshavare eller annan intressent se vad vi ska uppnå med trygghetsarbetet, vilka främjande insatser vi använder oss av, vilka förebyggande åtgärder vi sätter in och hur vi agerar om det uppstår behov av olika akuta insatser.

Allt handlar om att arbeta för elevers lika värde.

Vi kan aldrig ha något annat mål med detta viktiga arbete än en nollvision mot mobbning och kränkningar av olika slag. Ingen människa kan fransäga sig ansvaret att vara delaktig för att försöka åstadkomma detta.

Om du som läser detta dokument har några frågor eller idéer du vill bidra med får du gärna höra av dig till oss.

Kontakt:

Årsunda skola F-6

Expedition: 026-24 57 50

Rektor: 0291-474 056

E-post till personal: fornamn.efternamn@utb.sandviken.se

Grunduppgifter

Verksamhetsformer som omfattas av planen

Grundskola F-6 samt fritidshem.

Trygghetsteam

Karin Elfsberg Berglöf Fritidspedagog

Ann-Charlotte Andersson Resursperson

Gruppen har två funktioner.

1. Att arbeta förebyggande med trygghetsfrågor.
2. Att göra akutinsatser vid mobbingärenden.

Förebyggande arbete

Att skaffa sig en överblick över nuläget gällande trygghet på hela skolan. Rapportera in olika saker som behöver utvecklas till rektor och personalgruppen, initiera olika förebyggande och främjande insatser.

Akutinsatser

Det är alla vuxnas ansvar att snarast rapportera till rektor vid misstanke om elev utsätts för kränkande behandling på särskild blankett. Det åligger rektor att informera huvudmannen och skyndsamt utreda ärendet.

Ansvariga för planen

Carl Carlsson Rektor

Karin Elfsberg Berglöf Fritidspedagog

Ann-Charlotte Andersson Resursperson

Planen gäller från

2014-09-01

Planen gäller till

2015-08-31

Vår vision

Årsunda skola har nolltolerans mot alla former av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Alla elever i skolan ska ha samma rättigheter – flickor som pojkar, oavsett etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck samt ålder. Alla elever har rätt att vistas i skolan utan att utsättas för någon form av diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling. Vårt mål är att alla elever och all personal skall trivas och känna sig trygga på Årsunda skola.

Vision

På Årsunda kyrkskola ska ingen elev bli diskriminerad, trakasserad eller utsatt för kränkande behandling.

I skollagen och i läroplanen slås det fast att den svenska skolan vilar på demokratins grund och att den bör utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och att var och en som verkar inom skolan skall främja aktningen för varje människas egenvärde och respekten för vår gemensamma miljö (Skollagen 6 kap.).

Vi i skolan har som uppgift att förmedla grundläggande värden såsom alla människors lika värde, människolivets okränkbarhet, jämställdhet mellan män och kvinnor, individen frihet och integritet och solidaritet med svaga och utsatta. För att ytterligare skydda alla människors lika värde har också specifika skrivningar gjorts i lagtexterna angående diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Elevernas delaktighet

Eleverna har varit delaktiga i framtagandet av denna plan genom:

- framtagandet av skolans gemensamma ordningsregler
- att svara på frågor om skolans trygghetsklimat, om vad som fungerar bra
- att svara på skolans egna enkäter

Vårdnadshavarnas delaktighet

Föräldrarådet har läst igenom föregående läsårs plan och framfört synpunkter vid föräldraråd under våren 2014. Olika synpunkter gällande trygghetsarbetet på skolan har också tagits tillvara genom:

- utvecklingssamtal
- föräldramöten
- enkäter (skickas ut från centralt håll, gäller vårdnadshavare på fritids)

Personalens delaktighet

Personalen har varit delaktig i framtagandet av denna plan genom:

- utvärderingar som ingår i skolans systematiska kvalitetsarbete
- att svara på specifika frågeställningar om arbete mot mobbning och främjande likabehandlingsarbete (se rubrik utvärdering i denna plan)
- att yttra sig om planen när den lämnats ut på remiss under juni-augusti 2014.

Förankring av planen

Planen förankras på följande sätt:

- planen tas upp på en APT minst en gång per termin (ansvar: rektor)
- all personal ska ha tillgång till ett eget exemplar av likabehandlingsplanen (ansvar: trygghetsteamet)
- all personal redogör under samtal med rektor hur likabehandlingsplanens innehåll konkretiseras och följs i undervisningen/arbetet (medarbetarsamtal/lönesamtal – ansvar: rektor)
- planen går igenom med alla elever minst en gång per termin (ansvar: klf)
- genom kontinuerligt arbete med likabehandlingsplanens innehåll, klassråd och elevråd är drivande forum i detta (ansvar: klf och elevråd)
- planen går igenom med alla vårdnadshavare på föräldramötet i september alternativt vid höstterminens utvecklingssamtal, ansvar: klf

Likabehandlingsplanen finns tillgänglig i alla klassrum, i lärportalen Edwise samt på skolans hemsida.

Utvärdering

Likabehandlingsplan 2013 – 2014 åtgärder och insatser

- De vuxna är tydliga auktoriteter, som håller ögonen öppna och som sätter klara och kända gränser och agerar direkt enligt rutinerna i likabehandlingsplanen, när någon elev är utsatt för diskriminering eller kränkande behandling.
- På klassråd samtalar man om arbetsmiljön i klassen. Det följs sedan upp av rektor på varje elevråd.
- En gång per termin stämmer vi av med några anonyma enkätfrågor i varje klass kring trivsel, arbetsro, trygghet och bemötande. Rektor sammanställer.
- Vi har trygghetsambassadörer (elever) som tillsammans med utvalda pedagoger genomför en trygghetsvandring varje läsår. De för också vidare till de vuxna i trygghetsteamet om de ser att någon far illa eller blir utanför t.ex. på rasterna. Återkoppling till rektor.
- Vi gör en trygghetskarta med eleverna över vilka platser som känns otrygga ute och i klassrummet.
- En kommunenkät genomförs i åk 3 och 5 på vårterminen.

Förebyggande arbete

- Vi har schemalagda rastvärdar som är tydligt synliga i sina reflexvästar. Schema för rastvärdarna sitter synligt vid varje klass ytterdörr.
- Pedagogerna är extra uppmärksamma på vad som händer i omklädningsrummen i samband med idrotten. Vid behov extra personal vid ombyte.
- Tydliga rutiner för uppföljning av frånvaro.
- Förstärkning med extra pedagoger i vissa klasser.
- Täta föräldrakontakter där det behövs.
- Skolan anordnar olika gemensamma aktiviteter för att ge yngre och äldre barn möjlighet att lära känna varandra t.ex. elevens val, talangjakt, novellfest mm.
- Trygghetsambassadörerna meddelar trygghetsteamet om de upptäcker barn som är ensamma eller utanför på rasterna.
- På arbetslagsmötena delger vi varandra information kring barn som vi upplever som ensamma eller utanför. Pedagogerna försöker hitta strategier för att hjälpa dem in i gemenskapen.

Utvärdering av ovanstående punkter har skett på följande sätt

- All personal har under vårterminen 2014 utvärderat trygghetsarbetet under punkten "Normer och Värden" i kvalitetsredovisningen.
- Eleverna i åk 3 och 5 har i april 2014 svarat på flera frågor i kommunenkäten som rör normer och värden.
- Alla elever på skolan har svarat på frågor i skolans egen enkät som rör normer och värden.
- Alla elever på fritids har svarat på frågor i fritids egen enkät som rör normer och värden på fritids.
- Alla föräldrar som har barn på fritids har haft möjlighet att svara på frågor i kommunenkäten som rör normer och värden på fritids.
- Trygghetsambassadörerna har genomfört en trygghetsvandring. Resultatet rapporterades till rektor.
- Alla elever har haft möjlighet att peka ut otrygga platser på och i skolan på en trygghetskarta.

Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan

Personal, elever och föräldraråd.

Resultat

Resultat från de olika enkäterna och undersökningarna finns redovisade i skolans kvalitetsredovisning. Kvalitetsredovisningen finns att läsa på skolans hemsida.

<http://sandviken.se/utbildningforskola/grundskola/kommunalgrundskolor/arsundakyrkskola.4.1ac5f13fa294cee597fff31.html>

Årets plan ska utvärderas senast

2015-08-31

Beskriv hur årets plan ska utvärderas

- genom kvalitetsredovisningen (all personal - organisationsnivå)
- genom frågeställningar på klassråden (gruppnivå)
- genom enkäter (individnivå, elever)
- genom frågor till vårdnadshavare på föräldramöten och utvecklingssamtal (individ- och gruppnivå)
- I föräldrarådet

Ansvarig för att årets plan utvärderas

- Trygghetsteamet och klassföreståndare ansvarar för att elevenkäter genomförs.
- Klassföreståndare ansvarar för att klasserna utvärderar/diskuterar planen på minst ett klassråd per termin.
- Rektor och arbetslagsledare ansvarar för att planen utvärderas diskuteras på minst ett APT per termin.
- Klassföreståndare ansvarar för att vårdnadshavare får möjlighet att lämna synpunkter på planen på höstens föräldramöte samt på utvecklingssamtalet.
- Rektor ansvarar för att föräldrarådet ges möjlighet att utvärdera planen.

Främjande insatser

Det främjande arbetet riktas mot alla elever och handlar om att stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten.

Kränkande behandling

Mål

Att främja likabehandling och skapa ett positivt klimat på skolan.

Insats

- Skolan har gemensamma ordningsregler samt trivselregler i varje klass. De följs upp i det dagliga arbetet. Ordningsreglerna undertecknas av vårdnadshavarna.
- Klassråd och elevråd diskuterar regelbundet trygghetsfrågor.
- Skolans rastvärdssystem är heltäckande. Rastvärdarna bär reflexvästar.
- Det finns alltid flera vuxna som äter pedagogiskt lunch med eleverna.
- Trygghetsambassadörerna genomför en trygghetsvandring - finns det några "farliga/otrygga" platser på skolan? (Se bil. 2) Kartläggningen presenteras för all personal. Rastvakterna informeras.
- Trygghetsteamet tillsammans med rektor driver likabehandlingsarbetet och ser till att likabehandlingsplanen blir reviderad och blir ett levande dokument.
- Trygghetsteamet tar fram nya trygghetsenkäter som ska genomföras under våren 2014.
- Arbetsgångar i likabehandlingsarbetet samt dokumentationskraven och ansvar går igenom med all personal på en APT i augusti.
- Eleverna ska ha tillgång till planen i klassrummet.
- Vårdnadshavarna informeras om att planen finns tillgänglig på skolans hemsida och få information om den på föräldramöte i varje årskurs.
- Varje klasslärare arbetar med "Nätvett" i den egna klassen.
- Arbete med att främja ett positivt och vårdat språkbruk, värdegrundsdiskussioner om ordets makt, sätta ord på känslor.

Årliga relationsfrämjande aktiviteter som fortgår varje läsår.

F-3	4-6	F-6
Storsjung	Klassikern	Novellfest
Elevens val (ej f-klass)	Friidrott 3-6	Talangjakt
Lekdag	Elevensval	Hela skolan sjunger
100-dag	Teater - Musik	Snögubbetävling
Föräldrafika på fritids	Föräldrafika på fritids	Diskotek
Juldans + pyssel		Planerade rastaktiviteter
		Elever skriver och läser för F-3
		Skoljoggen

Ansvarig

Trygghetsambassadörerna, Trygghetsteamet, Arbetslagen

Datum när det ska vara klart

Ska genomföras varje år.

Kartläggning

Kartläggning av trygghetsläget på skolan görs genom

Trygghetsenkäter för elever (åk 3 och 5 genomför en kommunenkät, övriga klasser genomför skolans egen enkät, fritids genomför sin egen enkät på fritids) Sammanställningen av enkäterna följs upp klassvis (ansvar: klf) och arbetslagsvis (ansvar: trygghetsteamets medlemmar). Hela skolans resultat diskuteras även i ledningsgrupp och återkopplas på APT.

Frågor om trygghet och trivsel tas alltid upp på *utvecklingssamtalet*. För att säkerställa likvärdighet så bestämmer arbetslagen tillsammans vilka frågor som ställs och hur dessa ska tas upp på samtalet. Frågorna får föräldrar och elever hem innan samtalen.

Kontinuerliga klassråd (ska vara minst en gång per månad, ansvar: klf).

Klassrådet har punkten arbetsmiljö (trygghet och trivsel) som en fast punkt på dagordningen. Resultaten från de diskussionerna redovisas på *Elevrådet* en gång i månaden.

Trygghetsambassadörerna genomför en gång per år en *trygghetsvandring* på skolan/fritidshemmet. Resultatet återkopplas till rektor samt alla klasser som också ska vara delaktiga i uppföljningsarbetet. Ansvar: trygghetsrådet .

Inhämtande av vårdnadshavares synpunkter på *föräldramöten* på höstterminen.

Varje *Arbetslag* (F-klass –fritids, 1-3, 4-6) stämmer av Likabehandlingsplanen två gånger per termin för att säkerställa att arbetet med de olika insatserna i planen fortgår.

På *Arbetsplatsträffar* (APT) en gång per termin stäms arbetet med Likabehandlingsplanen av.

Områden som berörs i kartläggningen

Kränkande behandling, Kön, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning, Sexuell läggning och Ålder.

Hur eleverna har involverats i kartläggningen

Se ovan.

Hur personalen har involverats i kartläggningen

Se ovan.

Resultat och analys

Årets kartläggning: Se rubriken Utvärdering

Förebyggande åtgärder

Årets förebyggande åtgärder

Mål

- 1) Personal och föräldrareträff tillsammans med Friends i frågor som mobbing, utanförskap, kränkande behandling och nätmobbing.
- 2) Likvärdiga och tydliga dokument. Samtala om och tydliggöra rutinerna vid APT
- 3) Arbeta med "Nätvett" i alla klasser.
- 4) Arbeta aktivt med olika rastaktiviteter.

Uppföljning

Genom avstämning i arbetslagen två gånger per termin samt APT en gång per termin.

Åtgärd

- 1) Bjuda in Friends till ett gemensamt föräldramöte
- 2) Rutinerna skall kontinuerligt följas upp vid personalmöten.
- 3) Klasslärarna diskuterar "Nätvett" med alla sina elever.
- 4) Skolan köper in olika lekmaterial och rastvärdarna uppmuntrar till olika lekar.

Motivera åtgärd

Utifrån anmälan mot skolan under vårterminen som handlade om kränkande behandling så beslutades det att skolans personal och föräldrar skulle göra något gemensamt för att få en plattform att stå på i arbetet för att motverka och arbeta med olika fall av kränkningar.

Rastverksamheten: I elevernas förbättringsförslag är det svårt att se en röd tråd för hela skolan då många förslag handlade om den egna klassen. Några saker som dock nämndes av många var:

Önskemål om fler inköp av bollar och annat lekmaterial för att undvika konflikter om vem som äger eller vem/vilka som kan använda materialet på respektive rast.

Avgränsade områden för dem som åker sparkcykel.

På Årsunda skola har alla elever fått en egen dator att ansvara för i samband med skolstarten. Det har redan tidigare förekommit kränkningar på nätet mellan elever på fritiden. Skolan behöver prata med eleverna om hur viktigt det är med Nätvett och ha tydliga konsekvenser för om man bryter mot Nätvettsreglerna.

Ansvarig

Trygghetsråd, klasslärare, rastvärdar, rektor.

Datum när det ska vara klart

2015-05-31

Rutiner för akuta situationer

Policy

På Årsunda skola råder nolltolerans mot trakasserier och kränkande behandling. All personal kommer i enlighet med Skollagen att informera rektor om de får kännedom om att någon elev anser sig bli utsatt för kränkande behandling. All personal är skyldig att ingripa och agera för att tillgodose varje elevs rättighet till en trygg och säker skolmiljö.

Årsunda skolas policy i arbetet mot kränkande behandling innebär också att:

- Det är alltid den utsatte som avgör om ett beteende eller handling är kränkande. Oavsett uppsåt eller inte så är det den utsatte elevens upplevelse av det inträffade som ska vara central och ligga till grund för skolans fortsatta agerande. Vi vuxna i skolan, som står i en maktposition gentemot barn och elever, bär alltid ansvaret att på alla sätt och i alla situationer göra vårt yttersta för att skapa trygghet för eleven.
- Det är alla vuxnas ansvar att snarast rapportera till rektor vid misstanke om elev utsätts för kränkande behandling på särskild blankett. Det åligger rektor att informera huvudmannen och skyndsamt utreda ärendet. Vid utredningen kan elever, föräldrar och personal vara behjälpliga

Bilaga 1

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora", eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att en elev eller student känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Facebook).

Både skolpersonal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling:

☒ Carl blir ofta kontaktad via msn av elever på skolan. Där kallar de honom "pucko" och "tjockis". De har också lagt ut bilder av Carl på Lunarstorm. Bilderna har tagits i duschen efter gymnastiken.

☒ Lisa är stökig i klassrummet och vill inte lugna ner sig trots lärarens tillsägelse. Ett gräl som uppstår emellan dem slutar med att läraren ger Lisa en örfil.

☒ Oliver har slutat fråga om han får vara med och leka på rasterna. Han är hellre ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med. Skolans personal tror att Oliver är ensam för att han tycker om det. "Han är en ensamvarg", säger klassläraren. Oliver orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling. /P>

Diskrimineringsgrunder

Diskrimineringsgrunderna

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- ☒ Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet "Det är för hårt arbete för en tjej". [diskriminering]
- ☒ Pedro blir retad av kompisarna på fritidshemmet för att han är den ende killen som valt att gå med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
- ☒ Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hånglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala".

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

☒ Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i skolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]

☒ Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratoren på sitt gymnasium för att tala om problem i familjen. Skolkuratoren ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]

☒ Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. [trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier :

☒ En skola med många elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya elever för att inte få en alltför segregerad elevgrupp. [diskriminering]

☒ Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Klassföreståndaren avfärdar honom med att "Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De menar ju inget illa". [trakasserier]

☒ Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria MVG, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

☒ Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några klasskamrater. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]

☒ Läraren nekar Leila att bära huvudduk på SFI-undervisningen med motiveringen

☒ "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]

☒ Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionshinder menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

DO använder sig av Handisams beteckning funktionsnedsättning – och inte funktionshinder eftersom hindren finns i samhället och inte hos personen.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

☒ På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]

☒ Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra elever i skolan ropar "Din pappa är jävla CP." [trakasserier]

☒ Patrik, som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "ADHD-barn borde inte få gå på högstadiet!" [diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

☒ Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne "äckliga lebb". [trakasserier]

☒ Det har gått bra i skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med i grupparbeten och ibland får han jobba ensam.

☒ James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]

☒ På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd. Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i skolan. Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

☒ Malte är ett år yngre än sina klasskamrater och blir ofta retad på grund av detta. [trakasserier]

☒ Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. [trakasserier]

Bilaga 2

Trygghetsvandring i skolan

Att kunna påverka sin situation och sin omgivning ger ofta en ökad känsla av sammanhang och ökat välmående. Det man själv kan påverka bryr man sig också om. Ett sätt att ta tillvara elevernas kreativitet för lösningar och idéer är att genomföra trygghetsvandringar på skolan tillsammans med skolpersonal. Eleverna har också ofta god kännedom om hur det är på skolan. Målet med trygghetsvandringar är att skapa engagemang och delaktighet som i sin tur leder till förslag som förbättrar skolmiljön och ökar tryggheten i skolan.

Trygghetsvandringen omfattar tre övergripande områden:

1. *Innemiljön* – klassrum, korridorer, matsal, elevutrymmen, toaletter med mera
2. *Skolgården* – sittgrupper, lek- och spelmöjligheter, undanskymda platser med mera
3. *Skolvägen* – vägen till och från skolan, busshållplatser med mera

Arbetsgång – Trygghetsvandring i skolan

1. Genomför trygghetsvandringen genom att dela er i mindre grupper.
2. Gå igenom checklisten.
3. Fotografera och dokumentera era iakttagelser.
4. På vilka platser på skolan är man trygg respektive otrygg?
5. Analysera varför man är trygg respektive otrygg på dessa platser.
6. Dokumentera vad ni kommer fram till.
7. Sammanställ de olika gruppernas resultat.
8. Jämför ert resultat med resultatet från den årliga trygghetsmätningen i åk 5 och 8.
9. Diskutera fram förslag till förbättringar och presentera dem för skolledningen.
10. Bestäm hur och när ni följer upp att förbättringsåtgärderna genomförs.

Checklista – En hjälp vid trygghetsvandring i skolan (förslag på olika faktorer att titta på)

Innemiljön:

Klassrummen

- Får eleverna ha sina saker ifred?
- Hur är språket mellan eleverna?
- Hur är stämningen i klassrummet?
- Hur är den fysiska miljön (belysning, blommor, tavlor, klotter, skadegörelse med mera)?
- Vilken roll har personalen för ordning och trivsel i klassrummet?

Korridorerna

- Hur är stämningen mellan eleverna i korridoren?
- Finns det elever som "bestämmer" i korridoren?
- Hur är det runt elevskåp och kapprum?
- Finns det trånga passager på skolan?
- Finns det undanskymda platser på skolan?
- Finns det ställen eleverna undviker?
- Hur upplever ni personalens tillsyn i korridorerna?
- Förekommer det "skojbråk"?
- Behövs fler papperskorgar?
- Hur är den fysiska miljön (belysning, blommor, tavlor, klotter, skadegörelse med mera)?
- Förekommer det att personer som inte går på skolan finns närvarande?

- Vad gör man i så fall?

- Finns det elever som verkar ensamma?
- Är det lätt att få tag i vuxna om det behövs?
- Förekommer det kränkningar via internet eller mobiltelefon?

Övrig innemiljö

- Är toaletterna rena och fräscha?
- Fungerar belysning och lås på toaletterna?
- Finns det toaletter som man undviker?
- Är toaletterna utsatta för klotter eller annan skadegörelse?
- Hur fungerar det i omklädningsrummen på idrotten?
- Förekommer det kränkningar av något slag i samband med idrotten?
- Finns det möjlighet att låsa in värdesaker?
- Hur är stämningen och är det lugn och ro i matsalen?
- Förekommer det att elever kränks i samband med matrasten?
- Hur fungerar vuxentillsynen i matsalen och vid matborden?
- Äter elever och skolpersonal ihop?
- Hur är stämningen mellan elever och matsalspersonalen?
- Hur är stämningen i elevkaféet och elevrummet?
- Kan elever från alla årskurser känna sig trygga där?
- Hur fungerar vuxentillsynen i dessa utrymmen?
- Hur är den fysiska miljön?

Skolvägen:

- Hur ser närmiljön ut?
- Förekommer det klotter och skadegörelse?
- Finns det bra belysning?
- Finns det träd och buskar som behöver beskäras?
- Hur är säkerheten och miljön runt busshållplatser och parkeringsplatser?
- Finns det otrygga passager?
- Hur ser det ut kring cykelställ och mopedparkering?
- Finns det möjlighet att låsa fast cykeln och mopeden?

Skolgården:

- Är skolan bra skyltad så att besökare lätt kan hitta?
- Finns det klotter eller annan skadegörelse?
- Hur är belysningen?

- Hur är vuxentillsynen på vanliga raster och på lunchrasten?
- Behövs fler sittplatser?
- Behövs fler papperskorgar?
- Hur är konditionen på lekredskapen?
- Finns det bra utrymmen och utrustning för lek och spel av olika slag?
- Finns det personal som kan stötta eleverna när det gäller rastaktiviteter?
- Finns det prång eller undanskymda platser?